

Місце та роль технології освіти XXI сторіччя – дистанційної освіти – в системі вищих аграрних навчальних закладів України

Путятін В.П., Тищенко Л.М., Чалий І.В.

Розвиток сучасного суспільства переходить від стадії техногенної, технократичної до стадії гуманітарної. Відбувається поворот від переважного розвитку високих технологій "high-tech" до технологій, що орієнтовані на кожного індивідуума – "high-hum" – технологій. У зв'язку з цим, значну роль відіграватимуть технології, що підтримують міжособисті спілкування в межах усього людського суспільства – інформаційні технології, які мають за основу світову інформаційну мережу Internet.

Розвиток Internet знаменує переворот в інтелектуальній діяльності, пізнанні та спілкуванні: Internet- це дійсна свобода спілкування, доступу до інформації, відсутність географічних, політичних, часових та етнічних обмежень (на жаль, поки що лишаються мовні та культурні бар'єри). Зараз Internet стає новим психологічним, а точніше – новим культу-

рним середовищем та сферою діяльності величезної кількості людей. Це середовище має цілу низку специфічних особливостей, що визначають нові норми поведінки та між особистого спілкування людей, а також пред'являє до них специфічні вимоги обробки великих обсягів інформації.

З іншого боку, за останні кілька десятиріч сталися суттєві структурні зміни в системах освіти, що обумовлені науково-технічним прогресом та його впливом на життя суспільства. За даними зарубіжних дослідників, на початок наступного тисячоріччя мінімальним рівнем освіти стане вища освіта. Але такого рівня неможливо досягти навіть у найрозвинутіших країнах, якщо спиратися на традиційні технології та форми навчання. Другою суспільно необхідною умовою освіти стає динаміка її безперервного розвитку (безперервність освіти), а також можливість оперативної профе-

сійної переорієнтації великої кількості людей. Давно точиться процес інтернаціоналізації традиційної освіти за змістом, за методиками навчання та організаційними формами. Освіта стала інструментом взаємопроникнення культур, знань та технологій, а також капіталу, знаряддям боротьби за ринок, вирішення політичних задач.

Усе вищезгадане обумовлює останнім часом інтенсивний розвиток нетрадиційних технологій освіти, які мають за основу сучасні педагогічні та технологічні досягнення. У світі вже накопичено значний досвід реалізації цих технологій, що базуються на системах телебачення, використовують локальні комп'ютерні мережі та сучасні телекомунікаційні технології. З іншого боку, дистанційна освіта повинна і може використовувати кращі традиційні та інноваційні педагогічні методи, засоби та форми навчання.

Місце та роль технології освіти XXI сторіччя – дистанційної освіти – в системі вищих аграрних навчальних закладів України

(початок на сторінці 6)

Синтез педагогічних методів і комп'ютерних та телекомунікаційних технологій (Internet у цій ситуації стає ідеальною комп'ютерною та телекомунікаційною системою) дає змогу дійти висновку, що в розвитку дистанційної освіти настав якісно новий етап. Дистанційна освіта на порозі XXI віку стає суттєво новою освітянською технологією (її не можна вважати просто за розвиток заочної освіти).

У системі освіти лише дистанційна освіта повною мірою відповідає принципам гуманізму: до неї має доступ кожний індивідуум, незалежно від його соціального статусу, матеріального достатку, географічної або соціальної ізоляваності, фізичних можливостей, зайнятості виробничими та особистими справами.

Таким чином, дистанційна освіта XXI віку об'єднує три основні компоненти:

- відкриту, доступну всім освіту;
- комп'ютерне навчання;
- комп'ютерну систему телекомунікацій (Internet).

Основу освітнього процесу дистанційної освіти складають:

- цілеспрямована та підконтрольна інтенсивна самостійна робота учня у зручній для нього формі (місце, розклад, час, план і т.п. визначаються самим учнем);

- цілеспрямований інтерактивний, асинхронний процес взаємодії викладача з кожним учнем та учнів один з одним, а також усіх їх із засобами навчання.

Дистанційна освіта передбачає рішення таких задач:

- посилення активної ролі учня у власній освіті;

- різке збільшення обсягу доступних знань (використання практично необмеженого джерела оперативної інформації – internet);

- отримання можливості спілкування учня з викладачами-професіоналами та іншими зацікавленими суб'єктами, як із фахівцями-професіоналами, так і з іншими учнями;

- збільшення активної складової навчального процесу за рахунок використання інтерактивних комп'ютерних технологій;

- підвищення комфортності умов для самовираження учня, а також для контролю процесу навчання.

Мета створення й розвитку системи дистанційної освіти (ДО) вищих аграрних навчальних закладів України – це надання студентам, спеціалістам аграрного профілю, безробітним та самим широким верствам населення у будь яких районах країни та за її межами рівних освітніх можливостей, а також підвищення якості освіти за рахунок активного використання освітянського та наукового потенціалу провідних вищих навчальних закладів, інститутів підвищення кваліфікації, центрів перепідготовки кадрів та інших закладів. Система ДО мусить надавати учню як базову, так і додаткову

освіту паралельно з його основною діяльністю. В решті решт система ДО, що створюється, повинна спрямовуватись на поширення середовища аграрної освіти, на якнайповніше задоволення потреб та прав людини у галузі освіти.

Система ДО повинна сприяти рішенню таких головних соціально значущих задач:

- підвищення рівня освітності суспільства та якості освіти;

- реалізація потреб населення (особливо сільського) в освітянських послугах;

- задоволення потреб країни у фахівцях аграрного профілю, що мають якісну підготовку;

- підвищення соціальної та професійної мобільності населення, його підприємницької та соціальної активності, рівня самосвідомості, розширення кругозору;

- збереження та помноження знань, кадрового та матеріального потенціалу, що накопичений навчальними закладами аграрного профілю;

- розвиток єдиного освітянського простору в межах України та всієї світової спільноти, яка має на думці забезпечення нострифікованої освіти у будь якій точці освітянського простору.

Розвиток системи ДО орієнтовано на такі соціальні групи:

- сільська молодь, яка не має можливості отримати високоякісні освітянські послуги в традиційній системі освіти з-за обмеженої пропускну здатності цієї системи, необхідності поєднання роботи з навчанням, географічної віддаленості від вузівських центрів і т.п.;

- спеціалісти аграрного профілю, що працюють, але бажають підвищити свою кваліфікацію на набути нових знань;

- особи, що бажають отримати другу додаткову освіту або отримати паралельну освіту;

- особи, що не мають роботи, звільнені або скорочені, але бажають змінити сферу діяльності;

- викладачі різних освітніх закладів, вузи включно.

Створення системи ДО, що відповідає цим вимогам, являє собою складну державну задачу. При її рішенні мають повною мірою бути використані накопичені системою вищої аграрної освіти науково-методичний, кадровий та виробничий потенціал, організаційні структури, а також чинна інфраструктура аграрних вищих навчальних закладів України.

Разом із тим при створенні єдиної системи ДО має бути забезпечено ефективно об'єднання зусиль вузів, інших освітніх закладів та організацій у галузі дистанційної освіти на основі:

- вимог державного освітнього стандарту;

- загальних психолого-педагогічних, методичних та технічних вимог до курсів ДО;

- єдиних вимог до рівня психолого-педагогічної компетентності кадрів ДО;

- поєднання бюджетних та позабюджетних джерел фінансування на розвиток ДО;

- єдиного стратегічного управління системою.

Створення єдиної системи ДО ні в якому разі не повинно перешкоджати самостійності освітніх закладів та розвиткові різноманітних форм ДО, які б забезпечили рівень підготовки, що перевищує вимоги державного освітнього стандарту.

Основними задачами, що пов'язані з утворенням системи ДО вищих аграрних навчальних закладів України, стають:

- визначення та закріплення принципів організації та функціонування єдиної системи ДО вищих аграрних навчальних закладів України;

- формування організаційно-управлінської структури системи ДО та фінансових механізмів, які б забезпечили її розвиток;

- створення системи інформаційно-аналітичного та маркетингового забезпечення системи ДО, включаючи проведення пропаганди та реклами системи ДО з урахуванням регіонів та можливого контингенту учнів;

- розробка теоретичних та науково-психологічних основ та конкретних методик ДО з урахуванням специфіки контингентів учнів;

- створення спеціалізованих інформаційно-освітніх курсів ДО, створення розподільчої системи інформаційних ресурсів учбового призначення, які доступні по комп'ютерних телекомунікаціях, і розвитку системи електронних бібліотек;

- розробка критеріїв, засобів та систем контролю якості ДО аграрних вищих навчальних закладів України;

- формування матеріально-технічної бази системи ДО для розробки репродукцій методичних матеріалів, програм, курсів, їх експлуатації та супроводження;

- вдосконалення комунікаційної інфраструктури для реалізації освітніх технологій ДО.

Зазначені задачі повинні вирішуватись з урахуванням таких принципових вимог:

- забезпечення високих стандартів та якості освіти за рахунок реалізації комплексних освітніх програм, які мають за основу кращі традиції вітчизняної освіти, міжнародний досвід, а також використання передових психолого-педагогічних, інформаційних, комунікаційних та інших технологій;

- організацію ДО на основі тісної та безперервної взаємодії освіти, науки та виробництва і використання переваг такої організації;

- конкретна спрямованість курсів та програм ДО в залежності від соціальних та освітянських задач і специфіки контингентів учнів;

- забезпечення повноцінного оперативного (педагогічного) і налагодженого (освітнього та соціально-психологічного) зворотного зв'язку з учнями;

- формування благоприємної суспільної думки про ДО та створення умов для соціально-психологічного комфорту учнів.